

הצעת תקציב משרד המשפטים

פרק א' - דגשים מרכזיים בהצעת התקציב

הצעת תקציב משרד המשפטים לשנת 2009 מסתכמת ב- 2,824,050 אלפי ש"ח ולשנת 2010 מסתכמת ב- 2,960,767 אלפי ש"ח (תקציב ברוטו, כולל תקציב פיתוח).

בעשור האחרון חל גידול בהיקף תקציב משרד המשפטים והנהלת בתי המשפט, בין השאר, כתוצאה מעלייה במספר ההליכים המשפטיים המוגשים לבתי המשפט ובמורכבותם וכן במטלות אשר נוספו או הועברו לאחריות משרד המשפטים והנהלת בתי המשפט.

נוכח האמור לעיל, הולכת וגוברת במערכת המשפט בשנים האחרונות ההכרה בצורך לאמץ תורות ארגון חדשות - שיפוטיות ומנהליות - ולארגן את המערכת על פי עקרונות מנהליים וניהוליים מודרניים.

במסגרת הצעת התקציב לשנים 2009 ו-2010 ניתן ביטוי להתמודדות משרד המשפטים והנהלת בתי המשפט עם הגידול במספר התיקים, תוך התמקדות בהמשך ביצוע שינויים שיביאו להקלת העומס המוטל על המערכת. כחלק מהשינויים מבצע משרד המשפטים שינוי במבנה הארגוני של פרקליטות המדינה שבמרכזו הפחתת העומס מפרקליטי המחוזות, פיצול בין הפרקליטות הפלילית לפרקליטות האזרחית, הקמת יחידות המתמחות על-פי תחומים משפטיים בתוך הפרקליטות המחוזיות, מעקב אחר תפוקות הפרקליטים, וכן שדרוג מערכת המחשוב בכדי להתאימה למערכת המחשוב של בתי המשפט ובכדי לאפשר מעקב ובקרה טובים יותר על עבודת הפרקליטים.

לצורך התמודדות עם העומס המוטל על מערכת המשפט בוצעו מספר צעדים, שבמרכזם המשך הוספת תקני שופטים, עוזרים משפטיים, תיקוני חקיקה וכן שיפור מערכות המחשוב של הנהלת בתי המשפט.

כמו כן נמשך תהליך הבנייה של היכלי משפט חדשים.

במסגרת הצעת התקציב לשנים 2009 ולשנת 2010 ניתן ביטוי להחלטת הממשלה בדבר הפרדה המבנית של מערכת ההוצאה לפועל והמרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ממערכת בתי המשפט והפיכתה ליחידת סמך הכפופה לשר המשפטים. החלטה זו התקבלה על רקע רפורמה מקיפה במערכת ההוצאה לפועל שהחלה להתבצע בשנת 2009.

לצורך שיפור השירות בבתי הדין הרבניים יוקצו גם השנה משאבים תקציביים לשיפור מערכת המחשוב והתאמתה למערכת המחשוב של בתי המשפט. בנוסף, יוקצו משאבים למעבר בית הדין בחיפה לדיור חדש וכן לשיפורים נוספים בדיור בתי הדין.

נוסף על כך, בוצעו התאמות בתקציב בהתאם להחלטות הממשלה במסגרת הדיון על תקציב המדינה לשנים 2009-2010.

פרק ב' - עיקרי השינויים בהצעת התקציב

1. משרד המשפטים

- א. המשך תקצוב תכנית השינוי הארגוני במשרד המשפטים לרבות קביעת תפוקות ומדדים באגפי המשרד.
- ב. הקצאת משאבים למיקור חוץ של תיקים בפרקליטות המדינה (בין השאר בתיקים בהם המדינה משמשת כתובעת).
- ג. הקצאת מקורות לפיתוח מערכת מחשוב חדשה לפרקליטות המדינה, כחלק מההערכות להפעלת מערכת המחשוב בבתי המשפט ובמטרה לייעל את המעקב אחרי הטיפול בתיקים ופעילות הפרקליטים.
- ד. תגבור תקציב האפוטרופוס הכללי לשם יישום חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), תשס"ו-2006. בהתאם לחוק הוקמה חברה אשר מטרתה איתור והשבה של נכסים של נספי השואה ליורשים, הקצאת נכסים אשר לא יימצאו להם יורשים לסיוע לניצולי שואה הזקוקים לכך וכן להנצחת השואה. הכספים מועברים לחברה, כאשר ערכם משוערך בהתאם לשיטת שערות שנקבעה ע"י ועדה אשר הוקמה בהתאם לסעיף 16 בחוק. תקציב זה מיועד למימון השערוך של הנכסים, אשר הוחזקו על ידי המדינה באמצעות האפוטרופוס הכללי והועברו לאחרונה לחברה. כמו כן, תגבור האפוטרופוס הכללי בתקציב ובתקני כח האדם לשם הגברת יכולות חיפוש נעדרים, ובמידה ולא יימצאו – העברת הנכסים לקניין המדינה בהתאם לחוק האפוטרופוס הכללי.
- ה. תגבור אגף ייעוץ וחקיקה על מנת לשפר את הטיפול בהליכי החקיקה הרבים וכן במתן מענה לייעוץ שוטף למשרדי הממשלה.
- ו. המשך תגבור פרקליטות המדינה לנוכח גידול של 95% בתיקים אזרחיים וגידול של 21% בתיקים פליליים ולנוכח מורכבותם של התיקים.
- ז. תגבור מחלקת הטאבו לשם ייעול וקיצור הליכי רישום הבעלות לנוכח העובדה שרק כמחצית מהנכסים במדינה רשומים בטאבו, וזאת על מנת לצמצם הליכים בירוקרטים.

ח. תגבור תקציב הדיור של משרד המשפטים אשר נערך לביצוע מספר פרויקטים של דיור, בהם הוספת קומות במשרד המשפטים, שיפוץ או מציאת חלופה לבית הדר דפנה בתל אביב והיערכות לקראת הקמת מחוז מרכז בלוד, ועוד.

2. הנהלת בתי המשפט

- א. הקצאת משאבים לקליטת 25 שופטים (12 בשנת 2009 ו-13 בשנת 2010).
- ב. הקצאת משאבים לתוכנית ניסיונית להפעלת "גישור חובה" בהליכים אזרחיים טרם הדיון המשפטי, על מנת להקל על העומס בבתי המשפט.
- ג. תגבור תקציב המחשוב של הנהלת בתי המשפט בעקבות מעבר למערכת "נט-המשפט".
- ד. הקצאת משאבים לשיפורים אגרונומיים לקלדניות, שופטים ועובדי מינהל.

3. מערכת ההוצאה לפועל

- ביצוע הפרדה תקציבית (בתקציב לשנת 2009) בין תקציב מערכת ההוצאה לפועל והמרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ממערכת בתי המשפט.
- בנוסף, הקצאת משאבים (בהצעת תקציב לשנים 2009-2010) למערכת ההוצאה לפועל להנעת תהליך הרפורמה, ובין היתר:
- א. הגדלת מערך הרשמים ועובדי המינהל על מנת לקצר את זמן הפעולה מעת פתיחת התיק ועל מנת לשפר את השירות וליעל את הליכי האכיפה והגבייה.
 - ב. שדרוג מערכת המחשוב הישנה ובמקביל המשך קידום הקמת מערכת מחשוב חדישה אשר תאפשר ביצוע פעולות מרחוק על מנת לחסוך לבאי לשכות ההוצאה לפועל וגביית קנסות את הצורך להגיע ללשכות.

4. הנהלת בתי הדין הרבניים

- א. הקצאת משאבים לשדרוג מערך המחשוב של בתי הדין והתאמתו למערך המחשוב של הנהלת בתי המשפט.
- ב. הקצאת משאבים למעבר בית הדין בחיפה למבנה חדש.

בנוסף, בוצעו בתקציבי משרד המשפטים, הנהלת בתי המשפט, בבתי הדין הרבניים ובמערכת הוצאה לפועל ומרכז לגביית קנסות הפחתות על פי החלטות הממשלה על תקציב המדינה לשנים 2009-2010.

פרק ג' - ניתוח הצעת התקציב לשנים 2009-2010

1. סה"כ תקציב משרד המשפטים (סעיף 08 ו-53) על זרועותיו ברוטו (כולל פיתוח) מסתכם ב- 2,824,050 אלפי ש"ח ל-2009 ו-2,960,766 אלפי ש"ח לשנת 2010.
2. תקציב משרד המשפטים (סעיף 08) נטו מסתכם ב- 2,072,653 אלפי ש"ח ל-2009, ו-2,190,096 אלפי ש"ח לשנת 2010, מזה:
- א. תקציב שכר: 1,458,318 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-1,525,927 אלפי ש"ח לשנת 2010.
- (1) משרד המשפטים: 481,065 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-509,816 אלפי ש"ח לשנת 2010.
 - (2) בתי הדין הרבניים: 102,483 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-101,866 אלפי ש"ח לשנת 2010.
 - (3) הנהלת בתי המשפט: 817,765 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-837,774 אלפי ש"ח לשנת 2010.
 - (4) מערכת ההוצאה לפועל: 57,005 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-76,471 אלפי ש"ח לשנת 2010.
- ב. תקציב קניות: 641,335 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-664,169 אלפי ש"ח לשנת 2010.
- (1) משרד המשפטים: 369,801 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-388,100 אלפי ש"ח לשנת 2010.
 - (2) בתי הדין הרבניים: 26,262 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-24,312 אלפי ש"ח לשנת 2010.
 - (3) הנהלת בתי המשפט: 174,455 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-207,490 אלפי ש"ח לשנת 2010.
 - (4) מערכת ההוצאה לפועל: 43,817 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-44,267 אלפי ש"ח לשנת 2010.
- ג. כוח האדם בתקציב:
- (1) משרד המשפטים: 2,920 משרות לשנת 2009 ו-3,052 משרות לשנת 2010.
 - (2) בתי הדין הרבניים: 290 משרות לשנת 2009 ו-286 משרות לשנת 2010.
 - (3) הנהלת בתי המשפט ומערכת ההוצאה לפועל: 3,540 משרות, מהן 574 תקני שופטים לשנת 2009 ו-3,579 משרות, מהן 587 תקני שופטים לשנת 2010.
 - (4) מערכת ההוצאה לפועל: 427 משרות לשנת 2009 ו-541 משרות לשנת 2010.

3 . תקציב פיתוח (סעיף 53) מסתכם ב-111,559 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-118,719 אלפי ש"ח לשנת 2010.

- א. משרד המשפטים: 28,847 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-26,209 אלפי ש"ח לשנת 2010.
- ב. הנהלת בתי המשפט: 71,985 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-76,192 אלפי ש"ח לשנת 2010.
- ג. רזרבה: 10,727 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-16,318 אלפי ש"ח לשנת 2010.

4 . תקציב נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (סעיף 56) מסתכם ב-7,769 אלפי ש"ח לשנת 2009 ו-7,483 אלפי ש"ח לשנת 2010.

פרק ד' - תיאור המשרד והצעת התקציב

*הסכומים מופיעים בטבלאות התקציב בעמודים 2 עד 25

1. ניהול ומטה (0801)

א. הנהלת המשרד (080101)

הנהלת המשרד כוללת את העובדים ביחידות המטה, לרבות העובדים בלשכת השר, לשכת היועץ המשפטי לממשלה, לשכת המנכ"ל, העובדים הארעיים של המשרד והמתמחים. ההנהלה מבצעת פעולות ונותנת שירותים לכלל העובדים במשרד.

בתכנית ניהול ומטה קיים תקציב עבור המכון להשתלמות פרקליטים ויועצים משפטיים.

המכון להשתלמות פרקליטים ויועצים משפטיים, החל את פעולתו בינואר 1996. מסגרת זו נועדה לאפשר השתלמות של הפרקליטים והיועצים המשפטיים בשרות המדינה. מטרת ההשתלמות הינה להכשיר ולהעשיר מקצועית וערכית את הפרקליטים והיועצים המשפטיים, תוך כדי הידברות פנימית ובין מערכתית, בנושאים המשפטיים העומדים על סדר היום שבתחומי עיסוקם. המכון מנוהל על ידי מנכ"ל המשרד.

ב. ייעוץ משפטי לממשלה (080102)

היועץ המשפטי לממשלה מתמנה על ידי הממשלה על פי המלצת שר המשפטים. במסגרת תפקידו: עומד בראש התביעה הכללית, מייצג את הממשלה בבתי המשפט, גם בעניינים שאינם פליליים, משמש ראש מערכת הייעוץ המשפטי לרשויות הציבור והשלטון ומערכת הכנת החקיקה שיוזמת הממשלה ומופקד על האינטרס הציבורי בתחום המשפטי על ידי התייצבות בבתי המשפט.

בתחום התביעה הכללית: מוסמך היועץ המשפטי לממשלה להחליט על הגשת כתבי אישום, להכריע בערר על החלטות המשטרה או הפרקליטות, שלא לחקור או שלא להעמיד לדין במקרה מסוים; הגשת בקשות להארכת מעצר לבית המשפט לתקופה העולה על שלושים יום ולהארכת מעצר עד תום הליכים מעבר ל-9 חודשים; לפנות אל הכנסת בבקשה ליטול חסינות מחבר כנסת; לעכב הליכים פליליים לאחר שהוגש כתב אישום. היועץ המשפטי לממשלה מנחה את התביעה הכללית בשאלות של מדיניות, בשיתוף עם פרקליט המדינה. ייצוג המדינה בכל עניין אזרחי, מינהלי, עבודה, בינלאומי, פיסקאלי או אחר.

בתחום הייעוץ המשפטי: היועץ המשפטי לממשלה מנחה את הממשלה, משרדי הממשלה וגופים ציבוריים אחרים, בין במישרין ובין באמצעות היועצים המשפטיים של גופים אלה. הנחיות היועץ המשפטי לממשלה משקפות את המצב המשפטי ומחייבות את רשויות השלטון כל עוד לא קבע בית המשפט אחרת. היועץ מנחה את מחלקת החקיקה במשרד המשפטים בהכנת הצעות חוק ובפקוח על התקנת תקנות על ידי כל משרדי הממשלה.

התייצבות היועץ המשפטי לממשלה: היועץ מופקד על האינטרס הציבורי בתחום המשפט, המתבטא בין השאר בהתייצבות בבתי המשפט לפי הצורך.

נושאים מיוחדים: בנוסף לאמור, ממלא היועץ המשפטי לממשלה תפקידים מיוחדים בתחום המשפט, אישית או באמצעות פרקליט המדינה והמשנים ליועץ המשפטי לממשלה, במסגרת ועדות וגופים אחרים העוסקים באכיפת החוק ובהם: ייצוג עמדת הממשלה בוועדות הכנסת ובוועדות ציבוריות למיניהן. בנוסף, ממונה היועץ המשפטי לממשלה על פרקליטות המדינה, באמצעות פרקליט המדינה.

לצד היועץ המשפטי לממשלה פועלים חמישה משנים; ליועץ, לחקיקה, לתפקידים מיוחדים, למשפט אזרחי ולנושא הכלכלי והפיסקאלי. המשנים הוסמכו על ידי היועץ המשפטי לממשלה להחליט בבקשות לעיכוב הליכים עפ"י חוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב - 1982, בעבירות מסוג חטא ועוון.

תפקידים נוספים של יחידת הייעוץ המשפטי לממשלה:

(1) פניות הציבור

מחלקה זו מטפלת במכתבי אזרחים המופנים ללשכות שר המשפטים, היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה, או שהופנו ישירות אליה.

(2) הוועדה להשתתפות המדינה בהוצאות הגנה לעובדי ציבור.

הוועדה להשתתפות המדינה בהוצאות ההגנה של עובדי ציבור פועלת לפי נוהל, שהוראותיו מעוגנות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 60.103 והחלטות ועדת השרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק. הוועדה דנה בבקשות המובאות בפניה להשתתפות המדינה בהוצאות משפט של עובדי ציבור שהועמדו לדין בהליך פלילי או משמעתי, שהתייצבו בפני ועדת חקירה, שהיו צד

לתובענה אזרחית, שהתייצבו בפני בג"צ, או שנפתחה כנגדם חקירה ולא הוגש כנגדם כתב אישום, בקשר למילוי תפקידם.

בהתאם לנוהלי הועדה, זכאי עובד ציבור שהובא לדין בשל מעשה, או מחדל שארע בזמן מילוי תפקידו, תוך כדי תפקידו, לשם מילוי ושללא בזדון להשתתפות המדינה בהוצאות משפטו הן במהלך הדיון בבית משפט (דמי קדימה) והן בסיום ההליך המשפטי לאחר זיכוי בדין או בהרשעה בהעדר זדון.

(3) חנינות

מחלקת החנינות שבמשרד המשפטים מרכזת חומר אודות עבריינים שפנו בבקשה לחון אותם חנינה מלאה או להקל בעונשם, לשם מתן חוות דעת שר המשפטים לנשיא המדינה.

לאור החומר שנאסף (ולאחר שנבדקה ככל האפשר מידת אמיתותו) על נסיבות העבירה, על שיקולי בית המשפט שהטיל את העונש ועל משמעותו לגבי העבריין ובני משפחתו, נערך ריכוז נתונים ואליו מצורפת חוות דעת שר המשפטים לנשיא המדינה.

(4) המחלקה לקשרי חוץ וארגונים בינלאומיים

המחלקה אחראית לקיום קשרי החוץ של משרד המשפטים עם ארגונים בינלאומיים ומוסדות בינלאומיים כגון הצלב האדום, אמנסטי אינטרנשיונל וארגוני זכויות אדם בינלאומיים.

המחלקה מטפלת בקשרים עם עדות וכנסיות בישראל, ובקשרים עם משרדי משפטים בחו"ל.

ג. אגף אמרכלות (080103)

אגף האמרכלות כולל את המחלקות הבאות: משאבי אנוש; ארגון ותקצוב; שירותי מידע; הדרכה; מתמחים; בטחון; בינוי אפסנאות ומשק; ביקורת פנימית; שירותי רווחה; כספים וחשבונות.

להלן פרוט ייעודי התקציב בתכנית אמרכלות:

- (1) משאבי אנוש
האגף עוסק בכל הקשור לענייני עובדים, מאיוש משרות, ועד ליציאת עובדים לגמלאות. כמו כן אחראי על תקן כוח האדם של המשרד, ועל הטיפול בענייני מכרזים.
- (2) ארגון ותקצוב
האגף עוסק בהכנת התקציב, בהקצאת המשאבים הכספיים ובביצוע בדיקות ארגוניות ביחידות המשרד, במגמה לשפר את תהליכי העבודה. האגף מפעיל שיטות שכר עידוד ביחידות המשרד.
- (3) שירותי מידע
המחלקה לשירותי מידע אחראית למערכות המידע הממוחשבות (הניהוליות והמשפטיות), בכל אתרי המשרד על אגפיו ומחלקותיו לרבות אפיון, עיצוב, בניה, פיתוח, התקנה, הטמעה, וכלה בתפעולם השוטף.
- (4) הדרכה
המחלקה מטפלת בהעלאת הרמה המקצועית של עובדי המשרד הן במסלולי קידום והן במסגרות אחרות, כגון: ימי עיון והדרכה במשרד, קיום סדנאות בארגון ומינהל, קורסים ללימוד שפות זרות, בעיקר אנגלית, ערבית ורוסית, לעובדים המשרתים אוכלוסיה דוברת שפות אלה.
- (5) בינוי אפסנאות ומשק
טיפול ברכישת טובין ושירותים ואספקתם לאגפי המשרד, טיפול בנושאי דיור ואחזקה.
- (6) ביקורת פנים
המחלקה לביקורת פנים עורכת ביקורות שוטפות ביחידות המשרד על פי תוכנית עבודה שנתית המאושרת על ידי המנהל הכללי. המחלקה מלווה את הביקורת של מבקר המדינה בדוחות השנתיים. כמו כן, עוסקת המחלקה בברור תלונות הציבור בנושאים הנוגעים לפעילות יחידות המשרד.
- (7) שירותי רווחה
האגף אחראי לשירותי הרווחה ומטפל בבעיות הרווחה של עובדי המשרד, גמלאים ושאר הגמלאים.

(8) בטחון

האגף אחראי לנושאי הביטחון, בטיחות ותפקידים מיוחדים של משרד המשפטים תוך שיתוף פעולה עם גופי הביטחון במדינה.

ד. סיוע משפטי (080104)

במחלקה לסיוע המשפטי שבמשרד המשפטים פועלות חמש לשכות: ירושלים, תל-אביב, חיפה באר שבע ונצרת. בשנת 2008 נפתחה הלשכה בנצרת על מנת לשפר את השירות לאזרחי הצפון. הלשכות נותנות סיוע משפטי בנושאים אזרחיים, למי שזקוק לעזרה, לעצה משפטית, או לייצוג בערכאה משפטית ובהתאם לעמידה במבחני ההכנסה ובכך כי קיים סיכוי משפטי לקבלת טענות האזרח על ידי בית המשפט.

ה. רשות למשפט וטכנולוגיה (080105)

במהלך שנת 2006 הוקמה הרשות למשפט ולטכנולוגיה שמטרתה שיפור התשתית החוקית והתאמתה למציאות הטכנולוגית המתקדמת, בין השאר בהסדרת החקיקה בנושא חתימה אלקטרונית, וכן אכיפה בתחומי עבירות על הגנת הפרטיות. בנוסף, תסייע הרשות בתביעות כנגד עבירות מחשב שמנוהלות ברשויות האכיפה.

הרשות ממונה על ידי הממשלה לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 לנהל את פנקס מאגרי המידע. כמו כן, ממונה הרשות על יישום כל הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981, ועומדת בראש יחידת הפיקוח. מטרת הרישום היא מצד אחד לאפשר לציבור מימוש זכות העיון בפנקס, ומצד שני לספק את הפיקוח המתחייב על פי החוק להגנת הפרטיות ולאכיפת החובה לאבטחת מידע.

חוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001 נועד להגברת הוודאות המשפטית בכל הנוגע לשימוש בחתימות אלקטרוניות, תוך שמירה על עקרונות המשפט הקיימים. לשם כך קובע החוק כי חתימה אלקטרונית מאובטחת תהא קבילה בבית המשפט. החוק גם קובע כי פלט של מסר החתום בחתימה אלקטרונית מאובטחת ייחשב כמקור בהליכים משפטיים, ובכך ניתן יהיה להקל בהגשת מסמכים לבית המשפט. כמו כן, קובע החוק כי לשם הגברת המהימנות, רק חתימות אלקטרוניות שאושרו על ידי גורם מאשר, יש בהן כדי לקיים את הוראות החוק. גורמים מאשרים הם גופים פרטיים הבודקים כי אמצעי חתימה מסוים אכן שייך לאדם מסוים. לעניין זה אחראית הרשות לרשום במרשם את הגורמים המאשרים העומדים בדרישות החוק, וציבור המשתמשים יוכל לבדוק מיהם הגורמים העומדים תחת בקרה ופיקוח של אותו רשם.

ו. סנגוריה ציבורית (080106)

הסנגוריה הציבורית מעניקה ייצוג משפטי לעצורים ולנאשמים בהליכים פליליים בכל ערכאות השיפוט ולפי הזכאות הנקבעת בהתאם לקריטריונים הכתובים בחוק הסנגוריה הציבורית, תשנ"ו-1995.

בראשית 1999 הושלמה הקמת הסנגוריה הציבורית בחמישה מחוזות ברחבי הארץ ובכך למעשה, מעניקה הסנגוריה הציבורית ייצוג משפטי בהליכים פליליים בכל בתי המשפט במדינת ישראל. כיום, המערכת מורכבת מסנגור ציבורי ארצי וחמישה סנגורים מחוזיים וסגניהם, אשר מנהלים את מערכת הסנגוריה הציבורית במחוזות: ירושלים, תל אביב, באר שבע, חיפה ונצרת.

ז. הרשות המוסמכת לאיסור הלבנת הון (080107)

חוק לאיסור הלבנת הון, התש"ס-2000 הגדיר עבירות ייחודיות, אשר עניינן "איסור הלבנת הון" וכן "איסור עשיית פעולה ברכוש אסור". כן, נקבעו בחוק חובות, אשר יחולו על גופים שונים המנויים בו וזאת לעניין זיהוי, דיווח, רישום ושמירה. החוק הטיל על שר המשפטים להקים "מאגר מידע" של הדיווחים, אשר יתקבלו לפיו.

ה"רשות המוסמכת" מנהלת את "מאגר המידע", מעבדת את המידע שבו ומאבטחת אותו. מידע כאמור מועבר על ידי ה"רשות המוסמכת" רק לגורם המוסמך על פי החוק לקבלו, דהיינו: משטרת ישראל ושרות הביטחון הכללי. עוד רשאית הרשות המוסמכת להעביר מידע לרשות מסוגה במדינה אחרת ולבקש מידע מרשות כאמור.

ח. תלונות הציבור על שופטים (080109)

נציב תלונות הציבור על שופטים פועל מתוקף חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002. על פי החוק, הנציב מתמנה בידי וועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד. תפקיד היחידה לברר, בהתאם לחוק לעיל, תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות דרך ניהול המשפט על ידם.

ט. מנהלת יחידות מקצועיות (080110)

מנהלת יחידות מקצועיות מרכזת ומנהלת את הפעילות ביחידות הבאות:

(1) הממונה על העזרה המשפטית

הממונה פועל מכוח הוראות החוק והתקנות ליישום הסכם הביניים בין מדינת ישראל לרשות הפלשתינאית.

הממונה על העזרה המשפטית מרכז את התיאום המשפטי בין מדינת ישראל לרשות הפלשתינאית (הרש"פ) בתחום הביטחוני, הפלילי והאזרחי.

בתחום הביטחוני, הממונה על העזרה המשפטית מטפל בהכנת בקשות העברה של חשודים בפיגועים נגד מדינת ישראל ואזרחיה, ובמסירת בקשות אלו לרשות הפלשתינאית. הממונה מקיים קשר שוטף עם גורמי הביטחון, צה"ל ומשטרת ישראל, מרכז את החומר החקירה והחומר המשפטי אודות החשודים ומציג חוות דעת להכרעות היועץ המשפטי לממשלה. בנוסף, מטפל הממונה בבקשות לעזרה משפטית המוגשות ממדינות אחרות.

בתחום הפלילי, הממונה מטפל בביצוע השלבים השונים של פסקי דין פליליים נגד תושבי הרש"פ, כולל מסירת כתבי בית-דין, צווי הבאה וכו'.

בתחום האזרחי, הממונה על העזרה המשפטית מרכז את התביעות האזרחיות של מדינת ישראל ואזרחיה נגד הרש"פ ותושביה, וכן את תביעות הרש"פ ותושביה נגד מדינת ישראל, אזרחיה ורשויותיה. העבודה כוללת מסירת כתבי בית-דין, הזמנת עדים, ביצוע פסקי דין והוצאה לפועל, פקוח על התרגומים לערבית של כתבי בית-דין והזמנות.

הממונה מרכז את פעולות הוועדה המשפטית המשותפת הישראלית פלשתינאית וכן את תת הוועדות לקניין הרוחני ולעניינים המשפטיים המשותפים.

הממונה מפעיל את הנוהל הממשלתי למניעת כניסתם של חייבים תושבי הרשות הפלסטינאית אשר אינם משלמים את חובותיהם לגורמים ישראלים פרטיים וממשלתיים.

בנוסף, מטפל הממונה במיפוי ורישום הרכוש היהודי שנותר במדינות ערב.

(2) רשם המתווכים

חוק המתווכים במקרקעין, התשנ"ו-1996 נועד להסדיר את מקצוע התיווך במקרקעין. החוק מחייב, בין השאר, כל מתווך המתכוון לתת שירותים במסגרת החוק, לעמוד בבחינה מטעם רשם המתווכים. לאחר מכן, ולאחר אישור פרטים נוספים ע"י הרשם, יוכל המבקש לקבל רישיון.

(3) עיזבונות לטובת המדינה

החלטות לגבי כספי עיזבונות לטובת המדינה מתקבלות ע"י ועדה ציבורית, והכספים מוענקים לגופים, אשר עסקם קשור מהותית לעבודת משרדי הממשלה והם עונים על התנאים המפורסמים בתקנות.

(4) המרכז הארצי לגישור וליישוב סכסוכים

המרכז הארצי לגישור וליישוב סכסוכים הוקם כיחידה במשרד המשפטים לצורך קידום של הליך הגישור ודרכים אחרות ליישוב סכסוכים בהסכמה, כחלופה להתדיינות בבתי המשפט. המרכז הארצי פועל להגברת המודעות לצורך הטמעת הליך הגישור ויתרונותיו ולהכוונה מקצועית של העוסקים בתחום, במגזרים שונים.

המרכז פועל לפיתוח הידע המקצועי והכלים המתאימים ליישוב סכסוכים מסוגים שונים: סכסוכים עסקיים, סכסוכי עבודה, סכסוכי משפחה וסכסוכים בתחום הפרט והקהילה.

במהלך שנת 2008 החל משרד המשפטים בשיתוף עם הנהלת בתי המשפט בתוכנית ניסיונית להפעלת "גישור חובה" בהליכים אזרחיים טרם הדיון המשפטי.

(5) מועצת רואי חשבון

מועצת רואי חשבון הוקמה מתוקף חוק רואי חשבון, התשט"ו-1955. בסמכות המועצה להעניק רישיון לראיית חשבון. תפקידיה העיקריים הם: עריכת בחינות, רישום ופיקוח על התמחות, הענקת רישיונות וחקירת התנהגותם של רואי חשבון שאינה הולמת את כבוד המקצוע. המועצה בוחרת מתוכה כמה ועדות קבועות, ביניהן ועדת פטור מבחינות וועדת התמחות. המועצה עורכת טקס שנתי לחלוקת רישיונות רואי חשבון.

(6) מועצת שמאי מקרקעין

מועצת שמאי מקרקעין פועלת מתוקף חוק שמאי המקרקעין, התשכ"ב-1962. המועצה כוללת 5 נציגי ממשלה ו-4 שמאי מקרקעין, המומלצים ע"י לשכת שמאי המקרקעין וממונים על ידי הממשלה בהמלצת שר המשפטים. המועצה עוסקת בניהול הרישום, בבחינות ובהתמחות של שמאי מקרקעין.

(7) הועדה לרישוי חוקרים פרטיים ושירותי שמירה.

הועדה מטפלת בהענקת רישיונות וחידושם לפי חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב-1972, ובכללם רישיונות לחוקרים פרטיים, משרדי חקירות פרטיות, תאגידי חוקרים פרטיים, שומרים, מארגני שמירה, משרדים לשירותי שמירה ותאגידים לשירותי שמירה.

הועדה מוסמכת לאשר מאמנים ומתאמנים של חוקרים פרטיים והיא אחראית על עריכת בחינות רישוי לחוקרים פרטיים. ועדת הרישוי בודקת תלונות שהוגשו נגד חוקרים פרטיים. בהיותה קובל לפי חוק, מגישה הוועדה קובלנות לוועדת המשמעת של החוקרים הפרטיים, הן מיוזמתה והן כתוצאה מבדיקת התלונות שהוגשו לה.

בראש המנהלת עומד מנהל היחידות המקצועיות.

2. פרקליטות המדינה (0802)

פרקליטות המדינה מייצגת את המדינה ואת רשויותיה בכל העניינים הפליליים, האזרחיים והמנהליים בבתי המשפט על כל ערכאותיהם. כן, מייצגים הפרקליטים את המדינה בפני בתי דין וועדות שונות לרבות בתי דין לעבודה, בית הדין למשמעת של עובדי המדינה, ובית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין. בנוסף לתפקידיהם המפורטים לעיל משתתפים פרקליטי המדינה גם בוועדות לענייני חקיקה וייעוץ. פרקליטות המדינה מעסיקה כ- 750 פרקליטים.

סמכויות הפרקליטות ומעמדה בתחום הפלילי קבועים בחוק סדר הדין הפלילי, (נוסח משולב), התשמ"ב-1982. הפרקליטות בנויה מלשכה ראשית ומשמונה פרקליטות מחוזיות. בראש הפרקליטות עומד פרקליט המדינה, ובראש כל מחוז עומד פרקליט מחוז שבסמכותו להעמיד לדין כל אדם, אשר חקירה נגדו העלתה הוכחות מספיקות לאישום, בהתאם לחוק, לבד אם הוא סבור שאין עניין לציבור בניהול המשפט.

במהלך שנת 2007 פוצלו הפרקליטות המחוזיות בחיפה, באר שבע וירושלים לפרקליטות פלילית ולפרקליטות אזרחית.

3. רישום ניהול רכוש ושומה (0803)

א. אגף רישום והסדר המקרקעין (080301)

פעולות אגף רישום מקרקעין להסדר זכויות הקניין במקרקעין מתרכזות בעיקר בתחומים הבאים:

- (1) ניהול פנקסי המקרקעין לסוגיהם.
- (2) אישור עסקאות ופעולות אחרות במקרקעין ורישומן בפנקסי המקרקעין.
- (3) רישום בתים בפנקס הבתים המשותפים, ומתן שירותים אחרים הכרוכים בכך.
- (4) הכרעה בסכסוכים בין בעלי דירות בבתים משותפים.
- (5) הסדר זכויות הקניין במקרקעין, שבתחומי המדינה.

במהלך שנת 2008 החלו בפיתוח מערכת מחשוב חדשה אשר תאפשר רישום קל יותר, ומאגר מידע זמין ועדכני.

ב. רשות הפטנטים, המדגמים וסמני המסחר (080302)

רשות הפטנטים מטפלת בבחינה ורישום של פטנטים, מדגמים וסימני מסחר. כמו כן, משמשת הרשות כמרכז מידע וייעוץ בקשר לזכויות קניין רוחני, והיא אחראית לקשר עם ארגונים בינלאומיים העוסקים בקניין רוחני ועם משרדי פטנטים בחו"ל.

הרשות מטפלת גם בבקשות לפטנטים המוגשות במסגרת אמנת ה-PCT שנכנסה לתוקף בישראל בשנת 1999. אמנה זו מאפשרת למבקשי פטנטים הרוצים לרשום פטנט במספר מדינות, להגיש בקשת פטנט אחת בלבד, בעוד שלפני כן היה צריך המבקש להגיש בקשות פטנט בכל מדינה בנפרד.

במהלך שנת 2006 החל פיילוט ליישום מודל של סוכנות ניהול ברשות הפטנטים. במבנה סוכנות הניהול הושם דגש על גמישות העסקת העובדים, עמידה ביעדי ביצוע כמותיים והגדלת העצמאות הניהולית של מנהל האגף. כחלק מהמהלך תוגבר משמעותית כוח האדם באגף.

ג. אגף האפטרופוס הכללי (080304)

תחומי הפעולה העיקריים של האגף הם:

- (1) טיפול בגילוי וניהול נכסים עזובים, עפ"י חוק האפטרופוס הכללי, התשל"ח - 1978, דהיינו טיפול בנכסים שלא נמצא מי שרשאי ומסוגל לנהוג בהם בעלים, או לנהלם, או שבעליהם אינם ידועים. במסגרת זו מנוהלים ע"י האפטרופוס הכללי עיזבונות של נפטרים שיורשיהם אינם ידועים, או אינם מצויים וכן נכסים שלא ידוע מי בעליהם, או שבעליהם נעדרים, בכלל זה נדל"ן, כספים וזכויות אחרות.
 - (2) מילוי תפקידי הכונס הרשמי על פי פקודת פשיטת הרגל ופקודת החברות. תפקידו לפקח על קיום הליכים הנובעים מפשיטת רגל ומהליכי פרוק.
 - (3) ייצוג היועץ המשפטי לממשלה בפני בתי משפט ובתי דין דתיים בהליכים לפי חוק הירושה, חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות.
 - (4) פיקוח על אפטרופוסים אישיים ומנהלי עיזבון וביקורת דוחות המוגשות על ידם לאפטרופוס הכללי.
 - (5) עשיית פעולות משפטיות שאינן סובלות דיחוי בנכסיהם של חולי נפש מאושפזים שאין להם אפטרופוס אישי.
 - (6) ריכוז הטיפול מטעם הממשלה בעיזבונות לטובת המדינה, בארץ ובחור"ל.
 - (7) מתן צווי ירושה וצווי קיום צוואה מבתי המשפט לפי חוק הירושה, התשכ"ה-1965.
- בשנת 2005 תוקן החוק כך שנכס פיננסי שנמשך ניהולו מעל 15 שנה יועבר ע"י האפטרופוס לקניין המדינה ובלבד שטרם העברתו יבוצעו מספר פעולות (המוגדרות בחוק) לגבי פרסום הנכס וחקירה לאיתור בעליו. בשנת 2007 החליטה הממשלה להקים צוות אשר יבחן את הסוגיות השונות הנוגעות לסיום ניהולם של נכסי מקרקעין, ויציע תוכנית לעניין סיום הניהול, לרבות לעניין העברתם לקניין המדינה, בשנת 2009 צפוי הצוות להגיש את מסקנותיו.

ד. אגף שומת מקרקעין (080305)

אגף שומת מקרקעין עוסק בעריכת שומה לכל עסקת מקרקעין שהמדינה, או אחד ממוסדותיה צד בה. בראש האגף עומד השמאי הממשלתי הראשי. לאגף הנהלה ושלוש לשכות מחוזיות - בירושלים, בתל-אביב ובחיפה.

ה. רשם התאגידים (רשם החברות, השותפויות, שמות העסק, המשכונות, המפלגות וההקדשות ורשם העמותות) (080307)

1) רשם החברות והשותפויות

הרשם פועל מתוקף חוק החברות, התשנ"ט-1999, פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, פקודת השותפויות, התשל"ה-1975 ופקודת רישום שמות עסק, 1935. וכן מתוקף הוראות שונות בחוקים נוספים, המטילות תפקידים וחובות על האגף. חוקים אלה, ובמיוחד הפקודות המפורטות לעיל, באו במטרה לאפשר לציבור לממש זכויות יסוד, כמו חופש ההתאגדות.

עבודת האגף נחלקת לפעולות המביאות ליצירת עובדות משפטיות חדשות כגון: רישום חברה, שינוי שם חברה, הגדלת הון ופעולות אחרות המקבלות את תוקפן המשפטי ע"י פעולות רשם החברות ופעולות רישומיות, אשר נועדו לממש את עיקרון הפומביות.

2) רשם המשכונות

תפקידו של רשם המשכונות ליישם את הוראות חוק המשכון, התשכ"ז-1967, תקנות המשכון וסדרי הרישום והעיון. חוק המשכון נועד להסדיר את הקשרים שבין הנושים לחייבים, תוך שמירה על זכויות הצדדים. כיום, פועלות לשכות רשם המשכונות גם כלשכות רשם החברות ומבצעות רישום הודעות בנושאי חברות.

3) רשם ההקדשות

תפקידו של רשם ההקדשות רישום ופיקוח על ההקדשות הציבוריים, לפי חוק הנאמנות התשל"ט-1979.

4) רשם המפלגות

הפעילות של לשכת רשם המפלגות, מתמקדת בהיערכות לרישומן של מפלגות חדשות; היערכות לקליטת דיווחי המפלגות והמועמדים בבחירות המוקדמות; שינויים ותוספות במערכת המידע הממוחשבת התומכת בתפעולה של לשכת הרשם.

5) רשם העמותות

יחידת רשם העמותות פועלת מכוח חוק העמותות, התש"ם-1980 והתקנות שהותקנו מכוחו. היחידה עוסקת ברישום, פיקוח ובקרה על עמותות. היחידה רושמת עמותות חדשות, מטפלת בשינויי מטרות ותקנון של עמותות. כן, מוציאה היחידה אישורי ניהול תקין ובוחנת תלונות שמוגשות כנגד עמותות. בנוסף, היחידה עוסקת בהכנה וליווי של תוכניות הבראה ובפירוקים של עמותות.

4 . מיכון משפטים (0804)

במשרד המשפטים פועלות מערכות מידע ממוחשבות בכל יחידות המשרד.

בבניית מערכת המחשוב ניתן דגש לשיפור השרות לציבור תוך אפשרות למתן שירות באמצעות גורמים חיצוניים ובאינטרנט.

בימים אלה מושקעים משאבים נוספים בפרויקט המחשוב של משרד המשפטים. פרויקט זה נועד לשפר את מערכות המחשוב ולהתאימן לצרכים המקצועיים של המשרד. בכלל זה תותאם מערכת המחשוב של הפרקליטות למערכת המחשוב של בתי המשפט, ותפותח מערכת מחשוב חדשה לאגף רישום והסדר המקרקעין.

5 . מחלקה לחקירות שוטרים (0805)

בשנת 1992 קיבלה פרקליטות המדינה את האחריות לחקירת תלונות כנגד שוטרים.

הפרקליטות אחראית מעתה הן על חקירת השוטרים ועובדי שירות הביטחון הכללי והן על העמדתם לדין. לצורך כך הוקמה מחלקה נפרדת הכפופה ישירות לפרקליט המדינה.

במהלך שנת 2009 ימשך תהליך אזרוח המחלקה, כך שחוקרי המחלקה יהיו אזרחים אשר יוכשרו לתפקיד זה. במהלך השנים הקרובות יחליפו אזרחים את כלל חוקרי המחלקה, אשר הינם כיום שוטרים שהושאלו למשרד המשפטים. במסגרת התוכנית נערך בסוף שנת 2008 קורס ל-17 צוערים אשר נקלטים בימים אלה ומתחילים בעבודה לצד חוקרי מח"ש ותיקים.

6. רזרבה להתייקרויות ולעמידה ביעד ההוצאה (0806)

7. בתי דין שרעיים ודרוזים (0807)

א. בתי הדין השרעיים

בית הדין השרעי, כמוסד דתי, הינו אחד המוסדות החשובים ביותר באסלאם, וכמוסד שיפוטי הוא מהווה חלק ממערכת השיפוט הישראלית.

בתי הדין השרעיים מטפלים בבעיות אישיות של מוסלמים בישראל: נישואין, גירושין, מזונות, אחזקת ילדים, צוואות וירושות, אפטרופוסות ועוד.

בערכאה הראשונה קיימים שבעה בתי דין המפוזרים במקומות ריכוז של האוכלוסייה המוסלמית בארץ ובית דין לערעורים היושב בירושלים.

בית הדין בערכאה הראשונה יושב בהרכב של קאדי אחד ואילו בתי הדין לערעורים בהרכב של שלושה.

ב. בתי הדין הדרוזים

בתי הדין הדרוזים הוקמו בשנת 1963 בשל הצורך להסדיר את ענייני המעמד האישי של הדרוזים בישראל. עד להקמת בתי הדין נזקקו בני העדה לשירותי בית הדין השרעי.

בתי הדין הדרוזים, מאז הקמתם, מהווים את המוסד החשוב בעדה הדרוזית הן מהבחינה השיפוטית והן מהבחינה הדתית חברתית. בערכאה הראשונה קיימים שני בתי דין דרוזים בעכו ובמסעדה.

בתי הדין הרבניים (0808)

בתי הדין הרבניים פועלים כחלק ממערכת המשפט של מדינת ישראל. לבתי הדין הרבניים סמכות שיפוט ייחודית בענייני נישואין וגירושין של יהודים, וסמכות מקבילה לבתי המשפט לענייני משפחה בענייני מזונות, החזקת ילדים, אפטרופסות וירושה. מיקומם של בתי הדין נקבע בהתאם לריכוזי האוכלוסייה ב- 12 מקומות בארץ.

בית הדין הרבני הגדול בירושלים, הינו ערכאת הערעור לכל בתי הדין האזוריים ובראשו עומדים הרבנים הראשיים לישראל, המכהנים כנשיאי בית הדין הרבני הגדול לסירוגין.

הדיינים בבתי הדין מתמנים בהתאם לחוק הדיינים, התשט"ו-1955 ע"י נשיא המדינה, לפי המלצת ועדת המינויים הקבועה בחוק.

במהלך שנת 2004 עברו בתי הדין הרבניים ממשרד הדתות לאחריות שר המשפטים.

על מנת לייעל ולשפר את ההליכים השיפוטיים בבתי הדין הרבניים ואת השרות לקהל המתדיינים מבוצעות הפעולות הבאות:

1. פעולות בתי הדין על מנת לשפר את השירות לקהל:

א. הרכב מיוחד - הוקם הרכב מיוחד לעניינים קשים (מסורבות גט ועגונות). מכהנים בו שלושה דיינים בעלי ניסיון רב. תיקים קשים או תיקים שנמשכים זמן רב מועברים להרכב זה, לשם טיפול רציף וממושך עד לסיום ההליכים בתיק.

ב. עולים מארצות חבר המדינות - הנהלת בתי הדין מפעילה עובדים מיוחדים המסייעים בפתרון בעיותיהם של העולים מארצות חבר המדינות, בנושא קביעת יהדות ומעמד אישי, וכן בטיפול וסיוע לנשים שעלו לארץ ובעליהן נשארו ברוסיה.

ג. גישור - בתי הדין הרבניים, בשיתוף מחלקת החקיקה במשרד המשפטים, יזמו חוק המסמיך את בתי הדין הרבניים להעביר תיקים הנדונים בפניהם, למגשרים חיצוניים. בכוונת הנהלת בתי הדין, לאחר שהחוק יאושר, לצאת במכרז בו יבחרו גופים העוסקים במתן שרותי גישור. בתי הדין יוכלו להעביר תיקים לגופים שיזכו במכרז ומנגד, יהיה פיקוח על פעולת הגישור והמחירים, מצד הנהלת בתי הדין.

ד. יחידות בירור בארצות חבר העמים - עקב הצמצום בעליה, נסגרו שתי נציגויות של בתי הדין הרבניים בארצות חבר העמים: במוסקבה ובקייב. במקומן מעסיקה הנהלת בתי הדין עובד מיוחד, הנוסע למקומות אלו מספר פעמים בשנה, כדי לפתור את בעיותיהם של אלו שעלו לארץ והעתידים לעלות.

2. עגונות ומעוכבות גט

א. במהלך השנים האחרונות נשכרו שירותיהם של חוקרים פרטיים אשר סייעו באיתורם של בעלים בארץ ובחו"ל.

ב. הפעלת שליחים ברחבי העולם (כגון: אוסטרליה, מרוקו, אירופה, ארה"ב וארצות חבר העמים) במטרה לשכנע את הבעלים לתת גט לנשותיהם.

3. מיכון

הנהלת בתי הדין הרבניים החלה בפעולות לשדרוג מערכת המחשוב, אשר תפעל בהתאם לעקרונות מערכת "במ"ה" – מערכת המחשוב החדשה של הנהלת בתי המשפט. בדרך זו, ניתן יהיה לשפר ולייעל את המערכת המנהלתית בבתי הדין ולהשוותה לזו של בתי המשפט. במהלך שנת 2008 בוצע מכרז לכתובת המערכת ונבחרה חברת טלדור לביצוע הפרויקט.

משך הזמן ממועד פתיחת התיק ועד למתן הגט

שנה	נושא	תביעת גירושין	הסכם גירושין
1995		679 ימים	308 ימים
2000		236 ימים	93 ימים
2005		263 ימים	86 ימים
2007		278 ימים	83 ימים

משך הזמן ממועד פתיחת התיק ועד לסגירתו

תקופה	נושא	מזונות	אחזקת ילדים	חלוקת רכוש
עד חצי שנה		42%	30%	27%
בין חצי שנה לשנה		34%	38%	38%
בין שנה לשנתיים		20%	26%	28%
מעל שנתיים		4%	6%	7%

תקציב מערכת בתי משפט (0820)

מערכת בתי המשפט הינה יחידת סמך במשרד המשפטים. שופטים מתמנים בידי נשיא המדינה לפי בחירה של הוועדה לבחירת שופטים. הוועדה מונה תשעה חברים:

1. נשיא בית המשפט העליון ושני שופטים אחרים מבית המשפט העליון.
2. שר המשפטים (המשמש כיו"ר הוועדה) ושר אחר שקובעת הממשלה.
3. שני חברי כנסת שבוחרת הכנסת.
4. שני נציגים של לשכת עורכי הדין שנבחרים על ידי המועצה הארצית של הלשכה.

פריסת בתי המשפט**בית המשפט העליון**

בית-המשפט העליון, אשר מקום מושבו בירושלים הוא הערכאה השיפוטית הגבוהה ביותר ותחום שיפוטו - המדינה כולה. הלכה שפוסק בית-המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית-המשפט העליון.

בתי משפט מחוזיים

ברחבי הארץ פועלים שישה בתי משפט מחוזיים - בירושלים, תל-אביב, פתח תקווה, חיפה, באר-שבע ונצרת. בתי-המשפט המחוזיים חולשים על שישה תחומי שיפוט: ירושלים, תל-אביב, המרכז, חיפה, הצפון והדרום. בראשות כל בית-משפט מחוזי עומד נשיא.

בתי משפט שלום

בכל אחד מששת תחומי השיפוט פועל בית-משפט שלום בראשות נשיא, החולש על מספר בתי-משפט שלום הפרוסים ב- 29 ערים כדלקמן:

ירושלים: ירושלים ובית-שמש.

תל-אביב: תל-אביב והרצלייה.

המרכז: ראשון לציון, נתניה, כפר-סבא, פתח-תקווה, רחובות ורמלה.

חיפה: חיפה, הקריות, עכו וחדרה.

הצפון: נצרת, טבריה, עפולה, צפת, בית-שאן, קריית-שמונה, נהרייה, מסעדה וקצרין.

הדרום: באר-שבע, אילת, אשקלון, אשדוד, קריית-גת ודימונה.

לנשיאי בית-משפט השלום כפופים גם בתי-המשפט למשפחה, לתעבורה, ולעניינים מקומיים. שופטי שלום יושבים גם כשופטי בית-המשפט לתביעות קטנות.

בכל אחד מתחומי השיפוט (למעט מחוז מרכז) פועל בית-דין אזורי לעבודה, הכפוף לבית-הדין הארצי לעבודה שמקום מושבו בירושלים.

תוכניות בתקציב הנהלת בתי המשפט

1. הנהלת בתי המשפט (082001)

הנהלת בתי המשפט אחראית להפעלתן התקינה של הערכאות השיפוטיות. בראש הנהלת בתי המשפט עומד מנהל בתי המשפט אליו כפופים יחידות התקציב והרכש המרכזי, מזכירות בתי המשפט, האמרכלות, בינוי ארגון ושיטות, ענייני אכיפה וגביה, ואגף הביטחון.

התוכנית כוללת את הנושאים התפעוליים הקשורים בהפעלת בתי המשפט ונושאים, אשר מטופלים באופן ריכוזי בפריסה ארצית.

2. בית המשפט העליון (082002)

בבית המשפט העליון מכהנים 15 שופטים, כפי שנקבע על ידי הכנסת. בראש בית המשפט העליון ובראש מערכת השיפוט כולה עומד נשיא בית המשפט העליון. בית משפט העליון יושב כבית משפט לערעורים וכבית משפט גבוה לצדק (בג"צ). בשבתו כבית משפט לערעורים, דן בית המשפט העליון בערעורים (פליליים, מנהליים ואזרחיים) על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים. כמו כן, דן בית משפט העליון בערעורים על החלטות שיפוטיות ומעין שיפוטיות שונות.

בשבתו כבג"צ, דן בית המשפט העליון בעניינים, אשר בהם הוא רואה צורך לתת סעד למען הצדק, ואשר אינם בסמכותו של בית משפט אחר או של בית דין אחר.

כן, יושב בית המשפט העליון בהרכבים מורחבים ב"דיון נוסף" על פסקי-דינו בין היתר בסוגיות בהן פסק ההרכב המקורי הלכה הסותרת הלכה קודמת.

בסמכות בית המשפט העליון להורות על קיום "משפט חוזר" בעניין פלילי.

בית המשפט העליון יושב בהרכבים רחבים בדיונים בעלי חשיבות חוקתית, משפטית וציבורית מיוחדת.

3. בתי משפט מחוזיים (082003)

בית המשפט המחוזי יושב כבית משפט של ערכאה ראשונה וכבית משפט לערעורים על פסקי הדין של בית משפט השלום. כן, יושב בית המשפט בערעורים על החלטות שיפוטיות של בתי דין מנהליים ושל גופים אחרים.

בכל בית משפט מחוזי מכהנים מספר שופטים שקובע שר המשפטים. בראש בית משפט מחוזי עומד נשיא, ולידו סגן נשיא אחד או יותר.

בשנת 2000 פורסם חוק בתי המשפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, שנועד להסמיך את בית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, לדון בשורה ארוכה של נושאים הנוגעים לסכסוכים שבין אדם לרשות ושנידונו לפני כן ע"י בית המשפט העליון. בכל בתי המשפט המחוזיים נקבעו, ע"י נשיא בית המשפט ובהתאם להנחיות נשיא ביהמ"ש העליון, שופטים שיעסקו בנושאים המנהליים. כל שופט נבחר לתקופה של ארבע שנים אותה ניתן להאריך לתקופות נוספות של ארבע שנים.

פסקי דין של בית משפט מחוזי ניתנים לערעור בפני בית המשפט העליון. הערעור הוא בזכות - על פסקי דין של בית משפט מחוזי בשבתו כערכאה ראשונה; ברשות - על פסקי דין של בית משפט מחוזי בשבתו כבית משפט לערעורים. הרשות ניתנת בפסק הדין עצמו, או על ידי שופט של בית המשפט העליון.

כערכאה ראשונה, יש לבית המשפט המחוזי סמכות שיפוט שיורית. הוא דן בכל עניין שאינו בסמכותו של בית משפט השלום ושאינו בסמכותו הייחודית של בית דין אחר.

4. בתי משפט השלום (082004)

בית משפט השלום יושב כבית משפט לערכאה ראשונה בעניינים פליליים ואזרחיים.

בעניינים פליליים דן בית משפט השלום ברוב העבירות, שעונשן מאסר לתקופה שאינה עולה על שבע שנים.

בעניינים אזרחיים דן בית משפט השלום: בתביעות אזרחיות (למעט תביעות הנוגעות למקרקעין), כשסכום התביעה, או שווי הנושא אינו עולה על 2.5 מיליון ש"ח ביום הגשת התביעה; בתביעה שכנגד לתביעה אזרחית - בתנאים הקבועים בחוק; בתביעות בדבר חזקה, או שימוש במקרקעין, או בדבר חלוקתם או חלוקת השימוש בהם, יהיה שווי נושא התביעה אשר יהיה, למעט תביעה בדבר חכירה לדורות ולמעט תביעות אחרות הנוגעות למקרקעין.

בראש בית משפט השלום עומד נשיא, לידו סגן נשיא אחד או יותר. בבית משפט השלום יושב בדין שופט אחד. הרכב של שלושה שופטים יושב, אם כך יחליט שופט היושב בדין או נשיא בית משפט השלום.

ערעורים על פסקי דין של בית משפט השלום ניתן להגיש בזכות לבית המשפט המחוזי. על החלטות אחרות של בית משפט השלום בעניין אזרחי ניתן לערער בפני בית המשפט המחוזי, אם ניתנה רשות לכך מאת שופט בית המשפט המחוזי.

סוגי בתי משפט הנמצאים בתוך בית-משפט השלום:

א. **בית משפט לתעבורה - בית-משפט לתעבורה** דן בעבירות תעבורה ובעבירות הנוגעות לתעבורה ולכלי רכב לפי חוקים שונים.

ב. **בית משפט לעניינים מקומיים - במקומות שקבע שר המשפטים, יושב בית-משפט השלום גם כבית משפט לעניינים מקומיים.** סמכותו - לדון בעבירות לפי פקודת העיריות, לפי פקודת המועצות המקומיות, לפי חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, ולפי תקנות, צווים וחוקי עזר.

ג. **בית דין לשכירות - בית-דין לשכירות** הוא בית דין מנהלי, אשר אינו חלק מהמערכת הרגילה של בתי המשפט. בבית הדין מכהן שופט שלום יחיד, במקום שקובע שר המשפטים. בית דין לשכירות דן בעניין דמי שכירות של דירות ושל בתי עסק, אשר חל עליהן חוק הגנת הדייר.

ד. **בית-משפט לתביעות קטנות** – מאפשר לציבור להגיש תביעות עד לתקרה של 30,000 ש"ח. בית המשפט יועד במקור לברור תביעות צרכניות, אך כיום נדונים בו, לצד סכסוכי צרכנות, גם עניינים נוספים, כמו תביעות שעניינן פגיעות ברכוש (כלי-רכב). תביעה יכול להגיש רק יחיד. תאגיד יכול להתבע, אך לא ליזום תביעה. עלותה של התביעה נמוכה והיא מתבררת תוך תקופה קצרה. ככלל, התובע והנתבע מופיעים בעצמם ללא ייצוג עורך דין, אלא אם בית המשפט החליט אחרת. הדיון מתקיים בדרך כלל בישיבה אחת. בית המשפט אינו קשור בסדרי הדין הרגילים ורשאי לפעול בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה.

שופט בית המשפט לתביעות קטנות הוא שופט בית משפט השלום. ליד מרבית בתי משפט השלום פועל בית משפט לתביעות קטנות, שפעילותו היא בדרך כלל בשעות אחר הצהריים.

ה. **בית המשפט לענייני משפחה** - ביסודו של בית המשפט לענייני משפחה מונחים הרעיון והמטרה לאחד את כל הדיונים בנושא הסכסוך המשפחתי תחת קורת גג שיפוטית אחת. זאת, על מנת למנוע פיצול והגשת הליכים שונים הנוגעים לאותו סכסוך לבתי משפט שונים, לפשט ולזרז הליכים ולכנס את הניסיון והפסיקה שנצברו בתחום. בכל אחד ממחוזות השיפוט (למעט מחוז מרכז) פועל בית משפט לענייני משפחה ולידו יחידת סיוע שמאגדת גורמים מקצועיים, טיפוליים ובהם פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ויועצים פסיכיאטרים, על פי הצורך. בסמכות בתי המשפט לענייני משפחה נתונים כל הנושאים והסכסוכים הקשורים לענייני משפחה. כן, ניתנה לבית המשפט לענייני משפחה, סמכות לדון בכל תביעה אזרחית בלא מגבלות נושא או סכום, ובלבד שעילתה בסכסוך בתוך המשפחה. מניעת הפיצול הדיוני נוגעת, כמובן, רק להליכים בפני בתי המשפט האזרחיים, ובמקביל להם ממשיכים לפעול בתי הדין הרבניים בתחום סמכותם.

ו. **בית משפט לנוער**

נשיא בית המשפט העליון, בהסכמת שר המשפטים, רשאי למנות שופטי בית משפט מחוזי או בית משפט שלום לשמש כשופטי נוער. בתי המשפט לנוער דנים בעניינים פליליים שהנאשמים בהם הינם קטינים.

5. **בתי דין לעבודה (082005)**

בתי-הדין לעבודה הוקמו בסוף שנות ה-60 על פי חוק בית-הדין לעבודה, התשכ"ט-1969. לבתי-הדין הוענקה סמכות ייחודית לעסוק בתביעות שעילתן יחסי עובד ומעביד, ביחסי עבודה קיבוציים, ואף לפסוק בכל הקשור לתנאי העבודה של העובד במקום עבודתו.

מערכת בתי-הדין לעבודה מורכבת מבית-דין ארצי בירושלים ומחמישה בתי-דין אזוריים: ירושלים, ת"א, חיפה, באר-שבע ונצרת. ההרכב בבית-הדין כולל שופטים ונציגי ציבור המייצגים ארגוני עובדים ומעסיקים. נציגי הציבור מתמנים על ידי שר המשפטים ושר התעסוקה המסחר והתעשייה, מתוך רשימות המוגשות על ידי ארגוני העובדים והמעסיקים.

- באופן כללי בתי-הדין לעבודה עוסקים ביחסים, שבין העובדים למעבידים בנושאים הבאים:
- א. תביעות שעילתן במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה ליצירת יחסי עובד ומעביד.
 - ב. תביעות שעילתן קבלת אדם לעבודה.
 - ג. תביעות שעילתן הסגת גבול במיטלטלין, הסגת גבול במקרקעין, הפרת חוזה או הפרת חובה חקוקה בקשר לסכסוך עבודה.
 - ד. בתובענות שבין מעביד לעובדיו, בקשר לסכסוך עבודה, שעילתן מסירת מקרקעין, או מניעת הפרעה לשימוש במקרקעין.
 - ה. סכסוכים שבין צדדים להסכמים קיבוציים.
 - ו. תביעות הנוגעות לקופות גמל.
 - ז. תביעות נגד ארגוני עובדים.
 - ח. תביעות לפי חוק הביטוח הלאומי.
 - ט. תביעות לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי.
 - י. תביעות עונשיות על הפרת חוקי העבודה.

6. רזרבה להתייקרויות ולעמידה ביעד ההוצאה (082006)

7. שופטי תעבורה בהשתתפות משרד התחבורה (082008):

תוכנית זו כוללת תקצוב 10 תקני שופטי תעבורה, ושובליהם: קלדנית, עוזר משפטי ומשרה וחצי של עובד מינהל.

8. הוצאות כלליות (082009)

תכנית זו כוללת את כל תקציבי הקניות של מערכת בתי המשפט לצורך התפעול השוטף של המערכת כגון: שכר דירה, אחזקה וניקיון, חשמל, ארנונה, מחשוב, רכישת שרותי כ"א, ביטוחים, מרכז מידע, תרגומים, ספרות מקצועית וכו'.

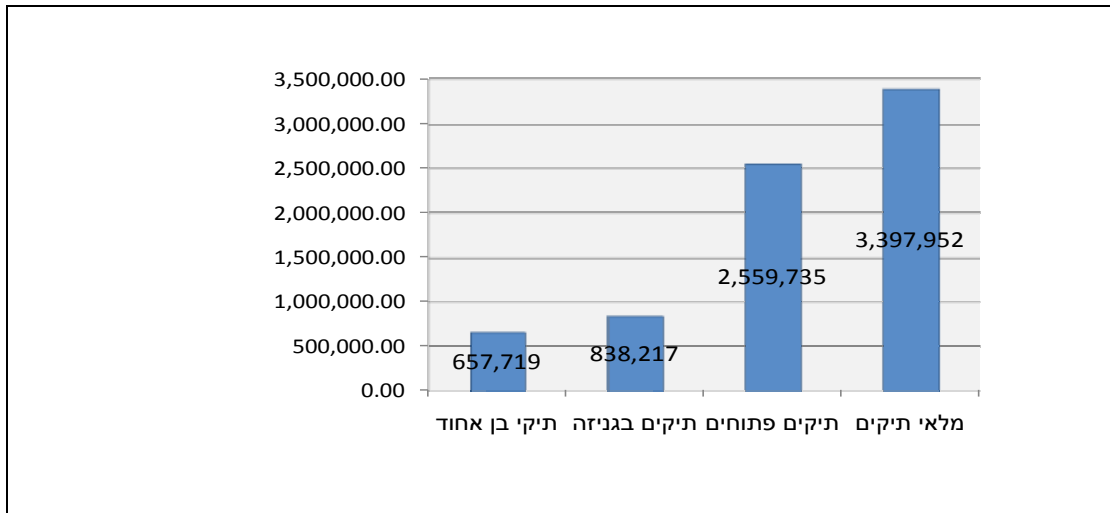
מערכת ההוצאה לפועל והמרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (0821)

בשנת 2008 החליטה הממשלה על שינוי ארגוני במשרד המשפטים אשר הפריד את מערכת ההוצאה לפועל והמרכז לגביית קנסות מהנהלת בתי המשפט והפכה אותה ליחידת סמך הכפופה לשר המשפטים. החלטה זו נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2009. ההחלטה התקבלה על רקע שינוי חקיקה רחב היקף שמבוצע בחוק הוצאה לפועל, אשר מצוי בשלביו הסופיים. הרפורמה וביצוע ההפרדה נבע מהעובדה שמערכת ההוצאה לפועל אינה יעילה די הצורך, וכי שיעורי הגביה הנמוכים פוגעים באמון הציבור במערכת המשפט ובמערכת אכיפת החוק. החוקים עליהם נסמכת מערכת ההוצאה לפועל וגביית הקנסות הינם: חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז – 1967 וחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות התשנ"ה – 1995.

מערכת ההוצאה לפועל וגביית קנסות הינה גוף אכיפתי שייעודו; גביית חובות משני סוגים:

1. גביית חובות עבור אזרחים/חברות – הוצאה לפועל
2. גביית חובות עבור המדינה – המרכז לגביית קנסות

נתוני סה"כ תיקים במערכת ההוצאה לפועל לשנת 2008:

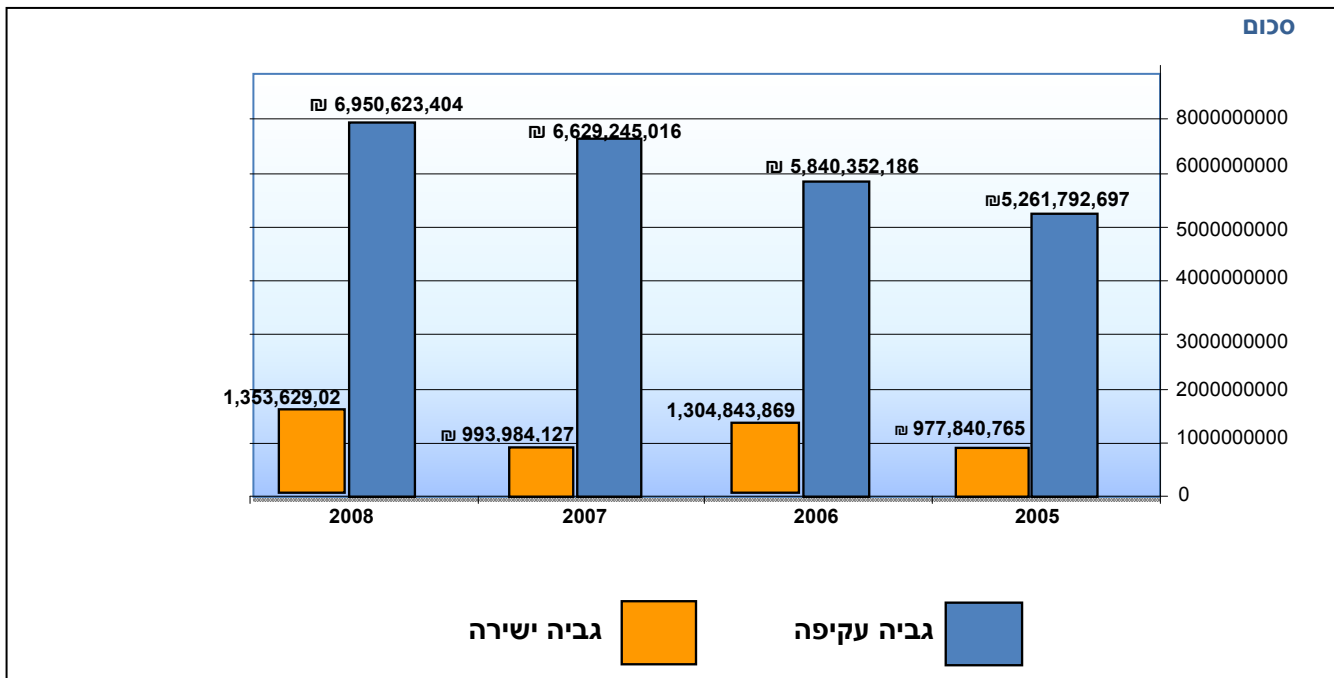

כיום, ליד כל בית-משפט שלום נמצאת לשכת הוצאה-לפועל, שבראשה עומד ראש ההוצאה-לפועל. לכל שופט ולכל רשם של בית-משפט השלום נתונות סמכויות של ראש ההוצאה-לפועל. במסגרת ההפרדה המבנית יופרדו לשכות ההוצאה לפועל מבתי המשפט ותישמר בהן נציגות של הלשכות לשירות הציבור. במערכת ההוצאה לפועל קיימים כיום 3,397,952 תיקים מתוכם 838,217 תיקים

בגניזה (תיקים שלא נעשתה בהם פעילות מעל לשנתיים). בישראל קיימות כיום 25 לשכות הוצאה לפועל.

היקף הגבייה בהוצאה לפועל בשנת 2008 עומד על כ – 40% מכלל החובות. 10% בגבייה ישירה בלשכות הוצל"פ ו – 30% בגבייה עקיפה, בהסדרים מחוץ ללשכות הוצל"פ.

נתוני הגבייה בשנים 2005 – 2008 :

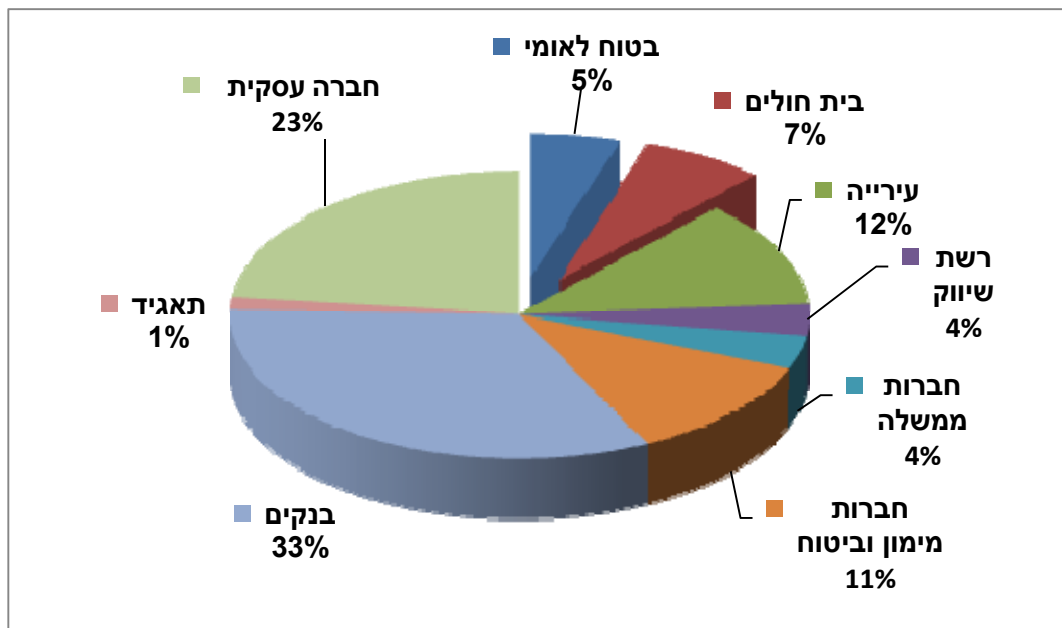
גבייה ישירה פירושה גבייה בקופות הלשכות במזומן, בסניפים הדואר באמצעות שוברים או כניסת תקבול מצד ג'.

גבייה עקיפה פירושה ביצוע במשרדי עורכי דין לאחר תחילת פעילות הלשכות לגביית החובות ולאור הסדרים המתקיימים במשרדי עורכי הדין מול החייב.

היקף החובות כלפי חברות עסקיות וגופים ממשלתיים שגבייתם משמעותית לכלכלת המשק נאמד בכ – 100 מיליארד ש"ח. להלן התפלגות החובות באחוזים של כלל הגופים.

מעת שהופרדה מערכת ההוצאה לפועל ממערכת בתי המשפט והופנה התקציב באופן ישיר להוצאה לפועל צפוי שינוי משמעותי בשירות הניתן לאזרח. תיקון 29 לחוק ההוצאה לפועל (שינויי החקיקה) הוסיפו אמצעים משמעותיים להרתעת חייבים וביניהם: איסוף מידע על נכסיו והוצאותיו של החייב, הגבלת רישיון נהיגה, הגבלת דרכון וכו'. שינויים אלו צפויים לקדם את האפשרות לגבייה יעילה יותר של חובות בהוצאה לפועל. במסגרת ההפרדה המבנית יופרדו לשכות ההוצאה לפועל מבתי המשפט ויוקמו לצורך כך לשכות חדשות עצמאיות הנותנות מענה לכלל באי מערכת ההוצאה לפועל.

התפלגות החובות להוצאה לפועל

נוכח החשיבות בהקפדה על מוסר התשלומים במשק והעובדה כי ההוצאה לפועל מתקשה למלא את תפקידה ולגבות את החובות, הפעילות הכלכלית של המשק נפגעת. החוק החדש כולל מספר רב של שינויים במטרה לייעל את הליכי הגבייה, שעיקרם:

1. הרחבת מאגרי המידע שייעמדו לרשות הרשמים.
2. פתיחת מסלול מקוצר בתיקים בהם סכום התביעה נמוך מ - 10,000 ש"ח. מסלול זה נועד לבצע את הליכי הגבייה באופן יזום בלשכות ההוצאה לפועל לזמן קצוב של שמונה חודשים מבלי שהזוכה ייוצג על ידי עורך דין.
3. החמרת אמצעי האכיפה והענישה העומדים לרשות מערכת הגבייה. לפי התיקון רשם ההוצאה לפועל רשאי להטיל ביוזמתו או לבקשת זוכה, אחת מהמגבלות: הגבלת חייב מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה, קבלת דרכון ישראלי, עיכוב יציאה מן הארץ, שימוש בכרטיסי אשראי וכו'.
4. ביצוע פניות טלפוניות לחייבים במטרה לשכנעם לשלם את חובם לפני הטלת סנקציות. שיטה זו הוכחה כיעילה בבדיקה שנערכה במהלך 2009.

המרכז לגביית קנסות ואגרות והוצאות

המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות פועל בהנהלת בתי המשפט משנת 1995, ותפקידו לגבות חובות שחבים האזרחים למדינה. לפי חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה – 1995, גובה המרכז חובות כהגדרתם בסעיף 1 לחוק:

1. קנסות פליליים.
2. קנסות מנהליים.
3. קנסות בשל עבירות של ברירת משפט.
4. קנסות כמשמעותם בפקודת ביזיון בית המשפט.
5. פיצוי בהליך פלילי.
6. קנסות תעבורה (דוחות משטרה).
7. הוצאות לטובת אוצר המדינה.
8. אגרות בתי משפט.

באמצע שנת 2002 עבר המרכז שינוי משמעותי ורחב היקף בשל קליטת מאות אלפי קנסות מסוג ברירות משפט של המשטרה, שעד אז נגבו רק באמצעות עיכוב חידוש רישיון נהיגה במשרד הרישוי.

המרכז לגביית קנסות מורכב מששה מדורים מקצועיים וארבעה מדורי תמיכה:

1. מדור אגרות – הגובה אגרות בתי משפט.
2. מדור הוצאות – הגובה הוצאות משפט לטובת אוצר המדינה.
3. מדור פלילי – הגובה קנסות המוטלים על ידי בתי המשפט לרבות פיצוי בהליך פלילי וקנסות לפי פקודת ביזיון בית המשפט.
4. מדור מנהלי – הגובה קנסות בשל עבירות מנהליות המוטלים על ידי משרדי ממשלה שונים.
5. מדור תעבורה – הגובה קנסות המוטלים על ידי בתי משפט לתעבורה.
6. מדור משטרה – הגובה ברירות משפט.
7. מדור עיקולים.
8. מדור חקירות.
9. מדור הנהלת חשבונות.
10. יעוץ משפטי.

היקף גבייה בחלוקה למדורים בשנים 2006-2008 :

שנה מדור	2006	2007	2008
אגרות	ש"ח 22,731,783	ש"ח 19,364,033	ש"ח 16,628,595
הוצאות	ש"ח 4,801,576	ש"ח 5,082,474	ש"ח 5,242,986
קנס פלילי	ש"ח 8,937,413	ש"ח 13,372,446	ש"ח 20,086,937
פיצוי פלילי	ש"ח 3,682,265	ש"ח 5,028,034	ש"ח 8,032,029
מנהלי	ש"ח 30,782,288	ש"ח 28,274,807	ש"ח 25,160,376
תנועה	ש"ח 253,108,884	ש"ח 267,411,225	ש"ח 249,274,648
סה"כ	ש"ח 324,044,209	ש"ח 338,533,019	ש"ח 324,425,571

היקף החובות ברי גבייה במרכז לגביית קנסות נכון ל- 1/1/2009 הינו 1,300,000,000 ש"ח (חוב מקורי לפני תוספות פיגורים).

תקציב פיתוח (סעיף 53)**1 . פיתוח בתי משפט (5301)**

התוכנית כוללת תקציב עבור שיפוצים והתקנות בבתי המשפט וכן תקציב עבור השתתפות בפרויקטי המיכון "מרכבה" ו"ממשל זמין".

2 . פיתוח משרד המשפטים (5302)

התוכנית כוללת תקציב עבור בינוי ושיפוץ יחידות המשרד וכן תקציב עבור שדרוג מערכות המחשוב של המשרד.

3 . בינוי בתי משפט (5303)

במטרה לשפר את רמת השירות לציבור ולייעל את עבודת מערכת בתי המשפט, ובהתאם לסיכום על פיתוח מערכת מחשוב ובניית בתי משפט חדשים, מוקצים החל משנת 2004 מקורות ייעודיים לנושאים אלו. בשנת 2007 הוקמו ואוכלסו שני בתי משפט חדשים בפתח-תקווה ובהרצליה. בשנת 2009 מוקצים מקורות לתכנון מבנה חדש לבית המשפט בתל אביב, לבניית בית המשפט המחוזי מחוז מרכז, בית המשפט באשקלון וכן לבית המשפט באשדוד. בנוסף, מוקצים מקורות למערכת המחשוב של בתי המשפט, אשר פריסתה צפויה להסתיים במהלך 2009, מערכת המחשוב החדשה תיישם מודל חדש של הפעלת בית משפט ללא נייר.